

Ангеліна Власюк,

Галицький фаховий коледж
імені В'ячеслава Чорновола;

Науковий керівник – викладач Алла Бездіжа

МЕДІАСПОЖИВАННЯ ПОКОЛІННЯ Z: ТРЕНДИ, ПЛАТФОРМИ, РИЗИКИ

Соціальні медіа сьогодні виконують функцію не лише комунікаційного інструмента, а й середовища формування ціннісних орієнтацій, самоідентифікації та психологічного комфорту молодшої людини. Актуальність теми наукової роботи зумовлена тим, що цифрове середовище стало невід'ємною частиною повсякденності, істотно впливаючи на мислення, емоційний стан і соціальні зв'язки молоді.

Метою проведеного дослідження було вивчення специфіки медіаспоживання студентської та молодіжної аудиторії, а також аналіз їхньої поведінки у соціальних мережах.

Опитування, проведене серед 63 респондентів, дало змогу простежити характерні моделі користування медіа, визначити переваги різних платформ та оцінити рівень цифрової грамотності.

Покоління Z охоплює осіб, народжених приблизно у 1995–2010 рр. Вони зростають в умовах, коли інтернет був органічною складовою щоденного життя. Представники цього покоління мислять переважно візуальними образами, швидко реагують на інформаційні стимули, схильні до багатозадачності та сприйняття постійного потоку даних. Для них цифровий простір є не лише сферою дозвілля, а й способом мислення. Звідси походить феномен кліпового сприйняття, що характеризується розподілом уваги між численними короткими повідомленнями, відео та мемами, які водночас виступають засобами самопрезентації [2].

Результати дослідження засвідчили, що інформаційна активність покоління Z зосереджується навколо кількох ключових платформ. TikTok забезпечує швидкі емоційні реакції завдяки коротким відео; Instagram виконує функцію «вітрини» особистого життя; YouTube поєднує освітні та розважальні матеріали. Telegram і Discord формують закриті спільноти, побудовані на довірі, тоді як X (Twitter) зберігає роль середовища для коротких дискусій і суспільних коментарів. Така структура медіапереваг демонструє зсув від офіційних джерел до персоналізованого контенту.

Важливою тенденцією є домінування коротких форматів – сторіс, рілсів, шортів. Молодь надає перевагу динамічним відео, що не потребують значних когнітивних зусиль для сприйняття. Такий тип медіаспоживання ґрунтується на поєднанні швидкості, емоційності та персоналізації: користувач прагне отримати контент, який відповідає його актуальному настрою. Саме тому короткі форми стають універсальною мовою цифрового покоління [1].

Окреме місце у медіасередовищі посідають інфлюенсери як нові лідери думок. Молодь довіряє не стільки офіційним експертам, скільки блогерам, які комунікують у доступній та автентичній манері. Через інфлюенсерів формується ставлення до соціальних проблем, екології, війни, благодійності. Водночас цей феномен має і негативний бік – підвищену вразливість до маніпуляцій та впливу на поведінкові рішення користувачів.

Опитування показало, що 90 % респондентів споживають медіаконтент з метою відпочинку, 73% – для саморозвитку, а лише чверть – з нудьги або звички. Найпопулярнішими платформами виявилися Telegram, Instagram і TikTok. Абсолютна більшість (98%) користується смартфонами, що підтверджує мобільність сучасного медіасередовища. Щодо цифрової безпеки, понад дві третини респондентів мають налаштовані параметри приватності, а 100% стверджують, що знають, як захистити власні дані. Водночас 46% зізналися, що стикалися з проявами агресії чи кібербулінгу.

Серед опитаних половина відзначає ознаки залежності від соціальних мереж, а майже 43% визнають негативний вплив надмірного користування на сон, навчання та емоційний стан. Лише третина намагається періодично обмежувати час перебування онлайн, практикуючи інформаційний «детокс». Це свідчить про суперечливий характер цифрової поведінки, що поєднує користь і ризики для психологічного добробуту [3].

Аналіз також показав, що найбільш привабливими жанрами контенту є музика та розважальні матеріали, далі – освітні відео, блоги, меми й новини. Середня тривалість перебування у соціальних мережах становить 3–5 годин на добу, що підтверджує глибоку інтегрованість цифрового середовища у щоденний ритм життя.

Таким чином, покоління Z формує нову культуру медіаспоживання, що характеризується швидкістю, емоційністю та інтерактивністю. Цифрові технології відкривають широкі можливості для саморозвитку, творчості та громадської активності, проте водночас вимагають високого рівня саморегуляції та медіаграмотності. Баланс між користю і залежністю постає ключовим викликом сучасної молоді людини. Подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку стратегій інформаційної гігієни та практик безпечного користування медіа, що сприятиме збереженню психічного здоров'я та формуванню відповідального цифрового громадянства.

Список використаних джерел

1. Кармазіна М. В. Психологічні особливості зв'язку рівня критичного мислення та особливостей медіаспоживання. *The 2nd International scientific and practical conference "Science and society: modern trends in a changing world"* (January 22–24, 2024). Vienna: MDPC Publishing, 2024. 662 p.

2. Порпуліт О. О. Медійна буттєвість і тривожність підлітків в умовах війни: цифрова вразливість покоління Z. *Наукові записки Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. Педагогіка і психологія*. 2025. Вип. 1 (5). С. 207–212.

3. Семеняко Ю. Культура медіа-споживання в сім'ї: сучасний стан дослідження проблеми. *Молодь і ринок*. 2016. № 11–12. С. 142–146.

Дарія Вознюк,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка;
Науковий керівник – асистент
Мар'яна Марковська

ЖАНРОВІ ДОМІНАНТИ ДРАМИ С. ВИСПЯНСЬКОГО «ВЕСІЛЛЯ»

Драма Станіслава Виспянського «Весілля» є одним із найвищих досягнень польської літератури початку XX століття і належить до тих творів, у яких національна ідея поєднується з новаторськими художніми формами. Цей твір став справжнім символом духовного пробудження польського народу, який на межі століть шукав власну ідентичність і шлях до відновлення державності. «Весілля» вирізняється складною жанровою структурою, у якій поєдналися риси реалістичної побутової драми, поетичної символічної поеми, містичного видіння та національної алегорії. У цій поліфонії жанрів Виспянський зумів втілити багатовимірний образ польського суспільства, його мрій, страхів, ілюзій і прагнення до свободи.

Основою сюжету «Весілля» є реальна подія - шлюб відомого поета, представника інтелігенції, з селянкою, що символізує прагнення до єднання народу й інтелектуальної еліти. Події відбуваються у селі Броновиці поблизу Кракова, де відбувається справжнє весілля, яке водночас перетворюється на метафору польського національного життя. Реальні персонажі переплітаються з міфологічними та історичними постатями, які виходять із глибин колективної пам'яті нації. Ця подвійність - між побутовим і символічним, між реальністю і видінням - і визначає жанрову домінанту твору. Драма Виспянського не є просто соціальною картиною або алегорією, вона поєднує елементи реалістичного діалогу, ліричної патетики, символістської містики і народної дії [1, с. 55].

Перший план драми - реалістичний. Виспянський з великою точністю відтворює атмосферу народного весілля: пісні, танці, жарти, побутові діалоги, звичаї. Тут звучить жива мова селян і інтелігентів, відтворюється соціальний конфлікт між двома верствами, які прагнуть зближення, але не здатні його досягти. Інтелігенція захоплюється народом, ідеалізує його, бачить у ньому джерело сили та автентичності, проте не розуміє його глибинних потреб і психології. Селяни ж, у свою чергу, сприймають гостей з міста із певною підозрою й іронією. Таким чином, реалістична драма у «Весіллі» перетворюється на соціально-психологічне дослідження стану польського суспільства, у якому національна єдність залишається лише мрією [2, с. 40].